

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² εἰς **1**
 εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν **2**
 γραφαῖς ἁγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος **3**
 Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα **4**
 ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, **5**
 δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοὴν⁷ πίστεως ἐν πᾶσιν
 τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ **6**
 Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὗσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ **7**
 ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
 χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων **8**
 ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται⁹ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς **9**
 γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω¹⁰ ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ
 τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως¹¹ μνησθῆναι¹² ὑμῶν ποιούμεναι, πάντοτε ἐπὶ **10**
 τῶν προσευχῶν μου δεόμενος,¹³ εἴ πως ἤδη ποτὲ¹⁴ εὐοδωθήσομαι¹⁵ ἐν τῷ
 θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ¹⁶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι **11**

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὁρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ης, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ης, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ⁹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹⁰ λατρεύω, serve, worship. ¹¹ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ¹² μνησθῆναι, ας, ἡ, remembrance, mention. ¹³ δεόμαι, ask, request. ¹⁴ ποτέ, once, at some time. ¹⁵ εὐοδῶ, cause to prosper. ¹⁶ ἐπιποθέω, long for, strain after.

μεταδῶ¹ χάρισμα² ὑμῖν πνευματικόν,³ εἰς τὸ στηριχθῆναι⁴ ὑμᾶς, τοῦτο 12
 δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι⁵ ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν
 τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁶ ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις⁷ 13
 προεθέμην⁸ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην⁹ ἄχρι τοῦ δεῦρο¹⁰ – ἵνα
 τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14
 Ἑλληνσὶν¹¹ τε καὶ βαρβάρους,¹² σοφοῖς¹³ τε καὶ ἀνοήτοις¹⁴ ὀφειλέτης¹⁵
 εἰμί: οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον¹⁶ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ¹⁷ 15
 εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι¹⁸ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: 16
 δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε
 πρῶτον καὶ Ἑλληνι.¹¹ Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται¹⁹ 17
 ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως
 ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται¹⁹ γὰρ ὁργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν²⁰ καὶ 18
 ἀδικίαν²¹ ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ²¹ κατεχόντων: ²²διότι²³ 19
 τὸ γνωστὸν²⁴ τοῦ θεοῦ φανερόν²⁵ ἐστιν ἐν αὐτοῖς: ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς
 ἐφανερώσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα²⁶ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως²⁷ κόσμου τοῖς 20
 ποιήμασιν²⁸ νοούμενα²⁹ καθορᾶται,³⁰ ἢ τε αἰδῖος³¹ αὐτοῦ δύναμις καὶ

¹ μεταδίδωμι, give a share of, share. ² χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ³ πνευματικός, spiritual. ⁴ στηρίζω, establish, fix firmly. ⁵ συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ⁶ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁷ πολλάκις, often, many times. ⁸ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ⁹ κωλύω, forbid, hinder. ¹⁰ δεῦρο, until now, come here! ¹¹ Ἑλλήν, ἦνος, ὁ, Greek, Hellenic. ¹² βάρβαρος, barbarous, barbarian. ¹³ σοφός, wise. ¹⁴ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁵ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹⁶ πρόθυμος, willing, ready. ¹⁷ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ¹⁸ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁹ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ²⁰ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ²¹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²² κατέχω, hold back, hold fast. ²³ διότι, because, on this account. ²⁴ γνωστός, known, acquaintance. ²⁵ φανερός, manifest, apparent. ²⁶ ἀόρατος, invisible, unseen. ²⁷ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²⁸ ποίημα, τος, τό, work, creation. ²⁹ νοέω, understand, consider. ³⁰ καθοράω, perceive, discern clearly. ³¹ αἰδῖος, eternal, everlasting.

θειότης,¹ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους·² διότι³ γνόντες τὸν θεόν, 21
οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν⁴ ἐν τοῖς
διαλογισμοῖς⁵ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη⁶ ἡ ἀσύνετος⁷ αὐτῶν καρδία. 22
Φάσκοντες⁸ εἶναι σοφοὶ⁹ ἐμωράνθησαν,¹⁰ καὶ ἥλλαξαν¹¹ τὴν δόξαν τοῦ 23
ἀφθάρτου¹² θεοῦ ἐν ὁμοιώματι¹³ εἰκόνοσ¹⁴ φθαρτοῦ¹⁵ ἀνθρώπου καὶ
πετεινῶν¹⁶ καὶ τετραπόδων¹⁷ καὶ ἐρπετῶν.¹⁸

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν 24
εἰς ἀκαθαρσίαν,¹⁹ τοῦ ἀτιμάζεσθαι²⁰ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς: 25
οἵτινες μετήλλαξαν²¹ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,²² καὶ
ἐσεβάσθησαν²³ καὶ ἐλάτρευσαν²⁴ τῇ κτίσει²⁵ παρὰ τὸν κτίσαντα,²⁶ ὃς
ἐστιν εὐλογητὸς²⁷ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη²⁸ ἀτιμίας:²⁹ αἶ τε γὰρ θήλειαι 26
αὐτῶν μετήλλαξαν²¹ τὴν φυσικὴν³¹ χρῆσιν³² εἰς τὴν παρὰ φύσιν:³³ 27
ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες,³⁴ ἀφέντες τὴν φυσικὴν³¹ χρῆσιν³² τῆς θηλείας,³⁰
ἐξεκαύθησαν³⁵ ἐν τῇ ὀρέξει³⁶ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες³⁴ ἐν ἄρσεσιν³⁴

¹ θειότης, ητος, ή, divinity, divine nature. ² ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³ διότι, because, on this account. ⁴ ματαιώω, become vain. ⁵ διαλογισμός, οὔ, ό, reasoning, questioning. ⁶ σκοτίζω, darken. ⁷ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁸ φάσκω, affirm, assert. ⁹ σοφός, wise. ¹⁰ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ¹¹ ἀλλάσσω, change, alter. ¹² ἀφθαρτος, imperishable, immortal. ¹³ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁴ εἰκών, όνος, ή, image, likeness. ¹⁵ φθαρτός, perishable, corruptible. ¹⁶ πετεινόν, ου, τό, bird. ¹⁷ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ¹⁸ ἐρπετόν, οὔ, τό, creeping thing, reptile. ¹⁹ ἀκαθαρσία, ας, ή, uncleanness, impurity. ²⁰ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²¹ μεταλλάσσω, exchange, change. ²² ψεύδος, ους, τό, lie. ²³ σεβάζομαι, worship. ²⁴ λατρεύω, serve, worship. ²⁵ κτίσις, εως, ή, creation, creature. ²⁶ κτίζω, create, form. ²⁷ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²⁸ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ²⁹ ἀτιμία, ας, ή, dishonor, disgrace. ³⁰ θήλυς, female, woman. ³¹ φυσικός, natural, according to nature. ³² χρῆσις, εως, ή, use, function. ³³ φύσις, εως, ή, nature, inherent nature. ³⁴ ἄρσην, male. ³⁵ ἐκκαίωμαι, kindle, be inflamed. ³⁶ ὀρέξις, εως, ή, longing, desire.

τὴν ἀσχημοσύνην¹ κατεργαζόμενοι,² καὶ τὴν ἀντιμισθίαν³ ἣν ἔδει τῆς
πλάνης⁴ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.⁵

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν⁶ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,⁷ παρέδωκεν 28
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον⁸ νοῦν,⁹ ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,¹⁰ 29
πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,¹¹ πορνείᾳ,¹² πονηρίᾳ,¹³ πλεονεξίᾳ,¹⁴ κακίᾳ:
μεστοὺς¹⁶ φθόνου,¹⁷ φόνου,¹⁸ ἔριδος,¹⁹ δόλου,²⁰ κακοηθείας:²¹ ψιθυριστάς,
καταλάλους,²³ θεοστυγεῖς,²⁴ ὕβριστάς,²⁵ ὑπερηφάνους,²⁶ ἀλαζόνας,²⁷ 30
ἐφευρετὰς²⁸ κακῶν, γονεῦσιν²⁹ ἀπειθεῖς,³⁰ ἀσυνέτους,³¹ ἀσυνθέτους,³² 31
ἀστόργους,³³ ἀσπόνδους,³⁴ ἀνελεήμονας:³⁵ οἵτινες τὸ δικαίωμα³⁶ τοῦ 32
θεοῦ ἐπιγινόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσسونτες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν, οὐ
μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν³⁷ τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος³⁸ εἶ, ὦ³⁹ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν 2
ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις,⁴⁰ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. 2
Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα⁴¹ τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ
τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ³⁹ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ 3

¹ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ⁴ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ⁵ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ⁶ δοκιμάζω, prove, approve. ⁷ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁸ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ⁹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁰ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ¹¹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹² πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ¹³ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ¹⁴ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ¹⁵ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹⁶ μεστός, full. ¹⁷ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁸ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁹ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ²⁰ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ²¹ κακοηθία, ας, ἡ, malice, malevolence. ²² ψιθυριστής, οῦ, ὁ, gossip, secret slanderer. ²³ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ²⁴ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ²⁵ ὕβριστης, οῦ, ὁ, violent, insolent. ²⁶ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ²⁷ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ²⁸ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ²⁹ γονεὺς, εως, ὁ, parent. ³⁰ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ³¹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ³² ἀσυνθετος, faithless, untrustworthy. ³³ ἀστοργος, without natural affection, unfeeling. ³⁴ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ³⁵ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³⁶ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³⁷ συνευδοκέω, consent, approve. ³⁸ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³⁹ ὦ, Oh! omega. ⁴⁰ κατακρίνω, condemn. ⁴¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict.

τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ¹ τὸ κρίμα² τοῦ
 θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου³ τῆς χρηστότητος⁴ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς⁵ καὶ τῆς 4
 μακροθυμίας⁶ καταφρονεῖς,⁷ ἀγνοῶν⁸ ὅτι τὸ χρηστὸν⁹ τοῦ θεοῦ εἰς
 μετάνοιαν¹⁰ σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά¹¹ σου καὶ ἀμετανόητον¹² 5
 καρδίαν θησαυρίζεις¹³ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως
 καὶ δικαιοκρισίας¹⁵ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ: 6
 τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν¹⁶
 ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον: τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,¹⁷ καὶ ἀπειθοῦσιν¹⁸ μὲν τῇ 8
 ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ,¹⁹ θυμὸς²⁰ καὶ ὀργή, θλίψις καὶ 9
 στενοχωρία,²¹ ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου²² τὸ
 κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος: ²³ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη 10
 παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνι: ²³ οὐ 11
 γὰρ ἐστὶν προσωποληψία²⁴ παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ ἀνόμως²⁵ ἥμαρτον, 12
 ἀνόμως²⁵ καὶ ἀπολοῦνται: καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου
 κριθήσονται: οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ²⁶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' 13
 οἱ ποιηταὶ²⁷ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον 14
 ἔχοντα φύσει²⁸ τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς

¹ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁴ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ⁵ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ⁶ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁷ καταφρονέω, think little of, despise. ⁸ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁹ χρηστός, good, kind. ¹⁰ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ¹¹ σκληρότης, ητος, ἡ, hardness (of heart), stubbornness. ¹² ἀμετανόητος, unrepentant. ¹³ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹⁴ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁵ δικαιοκρισία, ας, ἡ, righteous judgment, just judgment. ¹⁶ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ¹⁷ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁸ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁹ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²⁰ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ²¹ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ²² κατεργάζομαι, work out, produce. ²³ Ἕλλην, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ²⁴ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ²⁵ ἀνόμως, lawlessly, without law. ²⁶ ἀκροατής, ου, ὁ, hearer, hearer of. ²⁷ ποιητής, ου, ὁ, maker, doer. ²⁸ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature.

εἰσιν νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται¹ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν² ἐν ταῖς 15
καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης³ αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ
ἀλλήλων τῶν λογισμῶν⁵ κατηγορούντων⁶ ἢ καὶ ἀπολογουμένων,⁷ ἐν 16
ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ⁸ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,⁹ καὶ ἐπαναπαύῃ¹⁰ τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν 17
θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις¹¹ τὰ διαφέροντα,¹² 18
κατηχούμενος¹³ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν¹⁴ εἶναι 19
τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν¹⁵ ἀφρόνων,¹⁶ διδάσκαλον 20
νηπίων,¹⁷ ἔχοντα τὴν μὀρφωσιν¹⁸ τῆς γνώσεως¹⁹ καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ
νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ 21
κλέπτειν,²⁰ κλέπτεις;²⁰ Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν,²¹ μοιχεύεις;²¹ Ὁ 22
βδελυσσόμενος²² τὰ εἰδῶλα,²³ ἱεροσυλεῖς;²⁴ Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ 23
τῆς παραβάσεως²⁵ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;²⁶ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ 24
θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25
Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ,²⁷ ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης²⁸
νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία²⁹ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ 26

¹ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ² γραπτός, written. ³ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁴ μεταξύ, between, after. ⁵ λογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, reflection. ⁶ κατηγορέω, accuse, charge. ⁷ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ⁸ κρυπτός, hidden, secret. ⁹ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ¹⁰ ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² διαφέρω, differ, carry through. ¹³ κατηχέω, teach by word of mouth. ¹⁴ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ¹⁵ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ¹⁶ ἄφρων, foolish, senseless. ¹⁷ νήπιος, infant, child. ¹⁸ μὀρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ¹⁹ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ²⁰ κλέπτω, steal. ²¹ μοιχεύω, commit adultery. ²² βδελύσσομαι, detest, abhor. ²³ εἰδῶλον, οὐ, τό, image, idol. ²⁴ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ²⁵ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ²⁶ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²⁷ ὠφελέω, profit, help. ²⁸ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ²⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin.

ἀκροβυστία¹ τὰ δικαιώματα² τοῦ νόμου φυλάσσει, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία¹
αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως³ 27
ἀκροβυστία,¹ τὸν νόμον τελούσα,⁴ σὲ τὸν διὰ γράμματος⁵ καὶ
περιτομῆς παραβάτην⁶ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ⁷ Ἰουδαῖός ἐστιν, 28
οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ⁷ ἐν σαρκὶ περιτομή: ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ⁸ 29
Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι.⁵ οὗ ὁ
ἔπαινος⁹ οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσόν¹⁰ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια¹¹ τῆς περιτομῆς; Πολὺ 3
κατὰ πάντα τρόπον:¹² πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια¹³ τοῦ
θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν¹⁴ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία¹⁵ αὐτῶν τὴν πίστιν 3
τοῦ θεοῦ καταργήσει;¹⁶ Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής,¹⁷ πᾶς δὲ 4
ἄνθρωπος ψεύστης,¹⁸ καθὼς γέγραπται, "Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς
λόγοις σου, καὶ νικήσῃς¹⁹ ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία²⁰ ἡμῶν θεοῦ 5
δικαιосύνην συνίστησιν,²¹ τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος²² ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων²³
τὴν ὀργήν;— κατὰ ἄνθρωπον λέγω — Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ²⁴ πῶς κρινεῖ ὁ 6
θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι²⁵ 7
ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι;

¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² δικαιώμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁴ τελέω, finish, fulfill. ⁵ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁶ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁷ φανερός, manifest, apparent. ⁸ κρυπτός, hidden, secret. ⁹ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ¹⁰ περισσός, excessive, abundant. ¹¹ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ¹² τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ¹³ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ¹⁴ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ¹⁵ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁶ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁷ ἀληθής, true, unconcealed. ¹⁸ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁹ νικάω, overcome, conquer. ²⁰ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ²² ἄδικος, unjust, unrighteous. ²³ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ²⁴ ἐπεὶ, when, since. ²⁵ ψεύσμα, τος, τό, lie, falsehood.

Καὶ μή – καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν 8

– ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα¹ ἔνδικόν²
ἐστιν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;³ Οὐ πάντως:⁴ προητiasάμεθα⁵ γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ 9

Ἑλληνας⁶ πάντας ὅφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν 10

δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,⁷ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν⁸ τὸν θεόν: 11

πάντες ἐξέκλιναν,⁹ ἅμα¹⁰ ἠχρειώθησαν:¹¹ οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,¹²

οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός: τάφος¹³ ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹⁴ αὐτῶν, ταῖς 13

γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν:¹⁵ ἰὸς¹⁶ ἀσπίδων¹⁷ ὑπὸ τὰ χεῖλη¹⁸ αὐτῶν: ὧν 14

τὸ στόμα ἀράς¹⁹ καὶ πικρίας²⁰ γέμει:²¹ ὀξεῖς²² οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι²³ 15

αἷμα: σύντριμμα²⁴ καὶ ταλαιπωρία²⁵ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν 16

εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι²⁶ τῶν ὀφθαλμῶν 18

αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα 19

φραγῇ,²⁷ καὶ ὑπόδικος²⁸ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ: διότι²⁹ ἐξ ἔργων 20

νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ: διὰ γὰρ νόμου

¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ² ἔνδικος, righteous, just. ³ προέχω, excel, surpass. ⁴ πάντως, altogether, by all means. ⁵ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ⁶ Ἑλλήν, ἦνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁷ συνιῶμι, understand, consider. ⁸ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁰ ἅμα, at the same time. ¹¹ ἠχρειώω, am good for nothing. ¹² χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹³ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ¹⁴ λάρυγξ, γγος, ὁ, throat. ¹⁵ δολιῶω, deceive, act deceitfully. ¹⁶ ἰὸς, οῦ, ὁ, rust, poison. ¹⁷ ἀσπίς, ἰδος, ἡ, asp. ¹⁸ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁹ ἀρά, ἄς, ἡ, curse, prayer or prayer for evil. ²⁰ πικρία, ας, ἡ, bitterness. ²¹ γέμω, fill, am full of. ²² ὀξύς, sharp, swift. ²³ ἐκχέω, pour out, shed. ²⁴ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ²⁵ ταλαιπωρία, ας, ἡ, distress, misery. ²⁶ ἀπέναντι, over against, before. ²⁷ φράσσω, stop, shut. ²⁸ ὑπόδικος, answerable, accountable. ²⁹ διότι, because, on this account.

ἐπίγνωσις¹ ἁμαρτίας. Νυνὶ² δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ 21
 πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν: 22
 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ
 πάντας τοὺς πιστεύοντας: οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή:³ πάντες γὰρ ἥμαρτον 23
 καὶ ὑστεροῦνται⁴ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν⁵ τῇ αὐτοῦ 24
 χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως⁶ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο⁷ ὁ 25
 θεὸς ἱλαστήριον,⁸ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν⁹ τῆς
 δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν¹⁰ τῶν προγεγονότων¹¹
 ἁμαρτημάτων,¹² ἐν τῇ ἀνοχῇ¹³ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν⁹ τῆς δικαιοσύνης 26
 αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ
 πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις;¹⁴ Ἐξεκλείσθη.¹⁵ Διὰ ποίου νόμου; 27
 Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. Λογιζόμεθα οὖν πίστει 28
 δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; 29
 Οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν: ἐπεὶ περ¹⁶ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει 30
 περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν¹⁷ διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν 31
 καταργοῦμεν¹⁸ διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

¹ ἐπίγνωσις, εως, ἦ, knowledge, discernment. ² νυνί, now, already. ³ διαστολή, ἥς, ἦ, difference, distinction. ⁴ ὑστερέω, lack, need. ⁵ δωρεάν, without cost, without cause. ⁶ ἀπολύτρωσις, εως, ἦ, redemption, deliverance. ⁷ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ⁸ ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ⁹ ἐνδειξις, εως, ἦ, proof, sign. ¹⁰ πάρεσις, εως, ἦ, passing over, overlooking. ¹¹ προγίνομαι, happen before, be done before. ¹² ἁμαρτήματα, τος, τό, sin, fault. ¹³ ἀνοχή, ἥς, ἦ, forbearance. ¹⁴ καύχησις, εως, ἦ, boasting, act of boasting. ¹⁵ ἐκκλείω, shut out, exclude. ¹⁶ ἐπεὶ περ, since indeed, seeing that. ¹⁷ ἀκροβυστία, ας, ἦ, uncircumcision, foreskin. ¹⁸ καταργέω, make ineffective, abolish.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ 4
 Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,¹ ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. Τί 3
 γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
 εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς² οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, 4
 ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα.³ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν 5
 δικαιοῦντα τὸν ἄσεβη,⁴ λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6
 Καθάπερ⁵ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν⁶ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς
 λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,⁷ 7
 καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν⁸ αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ 8
 λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς⁶ οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν 9
 περιτομήν, ἥ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;⁹ Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ
 Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ 10
 ὄντι, ἥ ἐν ἀκροβυστίᾳ;⁹ Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ⁹ καὶ 11
 σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα¹⁰ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως
 τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ⁹ εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν
 πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,⁹ εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν
 δικαιοσύνην: καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ 12
 καὶ τοῖς στοιχοῦσιν¹¹ τοῖς ἴχνεσιν¹² τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ⁹
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ 13

¹ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ² μισθός, οὐ, ὁ, wages, reward. ³ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ⁴ ἄσεβής, ungodly, impious. ⁵ καθάπερ, even as, just as. ⁶ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁷ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁸ ἐπικαλύπτω, cover up. ⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ σφραγίς, ἰδος, ἡ, seal, signet ring. ¹¹ στοιχέω, walk orderly, follow. ¹² ἴχνος, ους, τό, track, footprint.

ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον¹ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ
 διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,¹ κεκένωται² ἡ 14
 πίστις, καὶ κατήργηται³ ἡ ἐπαγγελία: ὁ γὰρ νόμος ὁργὴν κατεργάζεται:⁴ 15
 οὗ⁵ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα 16
 κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν⁷ τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι,
 οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἔστιν
 πατὴρ πάντων ἡμῶν – καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν 17
 τέθεικά σε – κατέναντι⁸ οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζῶοποιούντος⁹ τοὺς
 νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι 18
 ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ
 εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, 19
 οὐ κατενόησεν¹⁰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νεκρωμένον¹¹ – ἑκατονταέτης¹²
 πού¹³ ὑπάρχων – καὶ τὴν νέκρωσιν¹⁴ τῆς μήτρας¹⁵ Σάρρας:¹⁶ εἰς δὲ τὴν 20
 ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη¹⁷ τῇ ἀπιστίᾳ,¹⁸ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη¹⁹ τῇ
 πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς²⁰ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,²¹ 21
 δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 22
 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, 24
 οἷς μέλλει λογιζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² κενώω, empty, make void. ³ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁴ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁵ οὗ, where, when. ⁶ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁷ βέβαιος, firm, secure. ⁸ κατέναντι, over against, opposite. ⁹ ζῶοποιέω, make alive, make to live. ¹⁰ κατανόέω, observe, understand. ¹¹ νεκρόω, put to death, render weak. ¹² ἑκατονταέτης, hundred years old. ¹³ πού, somewhere, about. ¹⁴ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ¹⁵ μήτρα, ας, ἡ, womb. ¹⁶ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ¹⁷ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁸ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁹ ἐνδυναμόω, strengthen, empower. ²⁰ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ²¹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess.

κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα¹ ἡμῶν, καὶ 25
 ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν² ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ 5
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν³ ἐσχήκαμεν τῇ 2
 πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι
 τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς 3
 θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται,⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ 4
 δοκιμὴν,⁵ ἡ δὲ δοκιμὴ⁵ ἐλπίδα: ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,⁶ ὅτι ἡ ἀγάπη 5
 τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται⁷ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
 δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν,⁸ κατὰ καιρὸν 6
 ὑπὲρ ἀσεβῶν⁹ ἀπέθανεν. Μόλις¹⁰ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται: 7
 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα¹¹ τις καὶ τολμᾷ¹² ἀποθανεῖν. Συνίστησιν¹³ δὲ 8
 τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν
 χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν 9
 τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ 10
 ὄντες κατηλλάγημεν¹⁴ τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ
 μᾶλλον καταλλαγέντες¹⁴ σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον δέ, 11
 ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,

¹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ² δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ³ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ⁴ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁵ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval. ⁶ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁷ ἐκχέω, pour out, shed. ⁸ ἀσθενής, weak, infirm. ⁹ ἀσεβής, ungodly, impious. ¹⁰ μόλις, with difficulty, hardly. ¹¹ τάχα, perhaps, possibly. ¹² τολμᾶω, dare, endure. ¹³ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁴ καταλλάσσω, reconcile.

δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν¹ ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, 12

καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ

θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν 13

ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,² μὴ ὄντος νόμου. Ἄλλ' 14

ἐβασίλευσεν³ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι⁴ Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ

ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι⁵ τῆς παραβάσεως⁶ Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν

τύπος⁷ τοῦ μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,⁸ οὕτως καὶ τὸ 15

χάρισμα.⁹ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι⁸ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον,

πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ¹⁰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς

ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς 16

δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δῶρημα:¹¹ τὸ μὲν γὰρ κρίμα¹² ἐξ ἐνὸς εἰς

κατάκριμα,¹³ τὸ δὲ χάρισμα⁹ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων⁸ εἰς δικαίωμα.¹⁴

Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι⁸ ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν³ διὰ τοῦ ἐνός, 17

πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν¹⁵ τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς¹⁰ τῆς

δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν³ διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ

χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος⁸ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς 18

κατάκριμα,¹³ οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος¹⁴ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς

¹ καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ² ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ³ βασιλεύω, reign, rule. ⁴ μέχρι, until, as far as (gen). ⁵ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁶ παραβάσις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁷ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁸ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁰ δωρεά, ᾱς, ἡ, gift, free gift. ¹¹ δῶρημα, τος, τό, gift, present. ¹² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹³ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ¹⁴ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹⁵ περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus.

δικαίωσιν¹ ζωῆς. Ὡςπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς² τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου 19
 ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν³ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς⁴ τοῦ
 ἐνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται³ οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισήλθεν,⁵ ἵνα 20
 πλεονάσῃ⁶ τὸ παράπτωμα:⁷ οὗ⁸ δὲ ἐπλέονασεν⁶ ἡ ἁμαρτία,
 ὑπερεπερίσσευσεν⁹ ἡ χάρις: ἵνα ὥςπερ ἐβασίλευσεν¹⁰ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ 21
 θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ¹⁰ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν
 αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;⁶ Μὴ 6
 γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ὡς 3
 ἀγνοεῖτε¹² ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον
 αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν¹³ οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος¹⁴ 4
 εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥςπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ
 πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι¹⁵ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ 5
 σύμφυτοι¹⁶ γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι¹⁷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς
 ἀναστάσεως ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς¹⁸ ἡμῶν 6
 ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,¹⁹ ἵνα καταργηθῇ²⁰ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
 τοῦ μηκέτι²¹ δουλεύειν²² ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται 7

¹ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ² παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ³ καθίστημι, set, constitute. ⁴ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁵ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ⁶ πλεονάζω, superabound, make to abound. ⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁸ οὗ, where, when. ⁹ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly. ¹⁰ βασιλεύω, reign, rule. ¹¹ ἐπιμένω, continue, remain. ¹² ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹³ συνθάπτω, bury along with. ¹⁴ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁵ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹⁶ σύμφυτος, identified with, united with. ¹⁷ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁸ παλαιός, old, ancient. ¹⁹ συσταυρώω, crucify together with. ²⁰ καταργέω, make ineffective, abolish. ²¹ μηκέτι, no longer. ²² δουλεύω, serve, am a slave.

ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ 8
 συζήσομεν¹ αὐτῷ: εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι 9
 ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.² Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ 10
 ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ:³ ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς 11
 λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευέτω⁴ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ⁵ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12
 ὑπακούειν⁶ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ: μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη 13
 ὑμῶν ὅπλα⁷ ἀδικίας⁸ τῇ ἁμαρτίᾳ: ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ
 ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα⁷ δικαιοσύνης τῷ θεῷ. 14
 Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει:² οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ
 χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ 15
 γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,⁹ 16
 δούλοι ἐστε ᾧ ὑπακούετε,⁶ ἥτοι¹⁰ ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς⁹ εἰς
 δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, 17
 ὑπηκούσατε⁶ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον¹¹ διδαχῆς: 18
 ἐλευθερωθέντες¹² δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε¹³ τῇ δικαιοσύνῃ. 19

¹ συζάω, live with, live together with. ² κυριεύω, be lord over, rule. ³ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁴ βασιλεύω, reign, rule. ⁵ θνητός, subject to death, mortal. ⁶ ὑπακούω, obey, listen. ⁷ ὅπλον, ου, τό, tool, implement. ⁸ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁰ ἥτοι, either, or of course. ¹¹ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹³ δουλόω, enslave, bring under subjection.

Ἀνθρώπινον¹ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν² τῆς σαρκὸς ὑμῶν: ὥσπερ γὰρ
 παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ³ καὶ τῇ ἀνομίᾳ⁴ εἰς
 τὴν ἀνομίαν,⁴ οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ
 δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.⁵ Ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι 20
 ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν 21
 ἐπαισχύνεσθε;⁷ Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ⁸ δὲ 22
 ἐλευθερωθέντες⁹ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες¹⁰ δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν
 καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,⁵ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ ὀψώνια¹¹ 23
 τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα¹² τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ
 Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,¹³ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ νόμος 7
 κυριεύει¹⁴ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὑπανδρος¹⁵ γυνὴ τῷ 2
 ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται¹⁶ ἀπὸ
 τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς¹⁷ 3
 χρηματίζει,¹⁸ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ,
 ἐλευθέρᾳ⁶ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλὶδα,¹⁷
 γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε¹⁹ 4

¹ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ² ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ³ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁴ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁵ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ⁶ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁷ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ⁸ νυνί, now, already. ⁹ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁰ δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹¹ ὀψώνιον, ου, τό, compensation, wages. ¹² χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁴ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁵ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ¹⁶ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁷ μοιχαλὶς, ἰδος, ἡ, adulteress. ¹⁸ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁹ θανατόω, put to death, subdue.

τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ
 ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν¹ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν 5
 τῇ σαρκί, τὰ παθήματα² τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο³ ἐν
 τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι¹ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ⁴ δὲ 6
 καταργήθημεν⁵ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,⁶ ὥστε
 δουλεύειν⁷ ἡμᾶς ἐν καινότητι⁸ πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι⁹
 γράμματος.¹⁰

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ 7
 ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος
 ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις:¹¹ ἀφορμὴν¹² δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς 8
 ἐντολῆς κατειργάσατο¹³ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ νόμου
 ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ τῆς 9
 ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,¹⁴ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὗρέθη μοι ἡ 10
 ἐντολή ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν¹² 11
 λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν¹⁵ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12
 Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολή ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ 13
 οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
 φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη¹³ θάνατον – ἵνα

¹ καρποφορέω, bear fruit. ² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ³ ἐνεργέω, work, effect. ⁴ νυνί, now, already. ⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁶ κατέχω, hold back, hold fast. ⁷ δουλεύω, serve, am a slave. ⁸ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁹ παλαιότης, ητος, ή, age, oldness. ¹⁰ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹¹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹² ἀφορμή, ης, ή, occasion, opportunity. ¹³ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁴ ἀναζάω, live again, be resurrected. ¹⁵ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive.

γένηται καθ' ὑπερβολὴν¹ ἁμαρτωλὸς ἢ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14
 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς² ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκικός³ εἰμι,
 πεπραμένος⁴ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ κατεργάζομαι,⁵ οὐ γινώσκω· οὐ 15
 γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, 16
 τοῦτο ποιῶ, σύμφημι⁶ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ⁷ δὲ οὐκέτι ἐγὼ 17
 κατεργάζομαι⁵ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁸ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ 18
 οἰκεῖ⁸ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἐστίν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν
 παράκειται⁹ μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι⁵ τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὁ 19
 θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὁ οὐ 20
 θέλω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι⁵ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁸
 ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ 21
 καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.⁹ Συνήδομαι¹⁰ γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ 22
 θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω¹¹ ἄνθρωπον· βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσιν 23
 μου ἀντιστρατευόμενον¹² τῷ νόμῳ τοῦ νοός¹³ μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά¹⁴
 με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσιν μου. Ταλαίπωρος¹⁵ 24
 ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται¹⁶ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25
 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς
 ἐγὼ τῷ μὲν νοί¹³ δουλεύω¹⁷ νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

¹ ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ² πνευματικός, spiritual. ³ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁴ πιπράσκω, sell. ⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁶ σύμφημι, concur, agree with. ⁷ νυνί, now, already. ⁸ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁹ παράκειμαι, be present, at hand. ¹⁰ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ¹¹ ἔσω, within, inside. ¹² ἀντιστρατεύω, make war against. ¹³ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁴ αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹⁵ ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹⁶ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁷ δουλεύω, serve, am a slave.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα¹ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα **8**
 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς **2**
 ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν² με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας
 καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον³ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς **3**
 σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι⁴ σαρκὸς ἁμαρτίας
 καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν⁵ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: ἵνα τὸ **4**
 δικαίωμα⁶ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς **5**
 σαρκὸς φρονοῦσιν:⁷ οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ **6**
 φρόνημα⁸ τῆς σαρκὸς θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα⁸ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ
 εἰρήνη: διότι⁹ τὸ φρόνημα⁸ τῆς σαρκὸς ἔχθρα¹⁰ εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ **7**
 τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ **8**
 ἀρέσαι¹¹ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, **9**
 εἴπερ¹² πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ¹³ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει,
 οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ **10**
 ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ **11**
 ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ¹³ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ
 νεκρῶν ζωοποιήσῃ¹⁴ καὶ τὰ θνητὰ¹⁵ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν¹⁶
 αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

¹ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ² ἠλευθέρω, set free, exempt (from liability). ³ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁴ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁵ κατακρίνω, condemn. ⁶ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁷ φρονέω, think, judge. ⁸ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ⁹ διότι, because, on this account. ¹⁰ ἔχθρα, ας, ή, enmity, hostility. ¹¹ ἀρέσκω, please, serve. ¹² εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹³ οἰκέω, inhabit, dwell. ¹⁴ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹⁵ θνητός, subject to death, mortal. ¹⁶ ἐνοικέω, dwell in, am settled in.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται¹ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν: εἰ 12
 γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις
 τοῦ σώματος θανατοῦτε,³ ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, 14
 οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας⁴ πάλιν εἰς 15
 φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας,⁵ ἐν ᾧ κρίζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ.
 Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ⁶ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα 16
 θεοῦ: εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:⁷ κληρονόμοι⁷ μὲν θεοῦ, 17
 συγκληρονόμοι⁸ δὲ χριστοῦ: εἴπερ⁹ συμπάσχομεν,¹⁰ ἵνα καὶ
 συνδοξασθῶμεν.¹¹

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα¹² τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν 18
 μέλλουσιν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι¹³ εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία¹⁴ 19
 τῆς κτίσεως¹⁵ τὴν ἀποκάλυψιν¹⁶ τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹⁷ Τῇ 20
 γὰρ ματαιότητι¹⁸ ἡ κτίσις¹⁵ ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα,¹⁹ ἀλλὰ διὰ τὸν
 ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις¹⁵ ἐλευθερωθήσεται²⁰ ἀπὸ 21
 τῆς δουλείας⁴ τῆς φθορᾶς²¹ εἰς τὴν ἐλευθερίαν²² τῆς δόξης τῶν τέκνων
 τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις¹⁵ συστενάζει²³ καὶ συνωδίνει²⁴ 22
 ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν²⁵ τοῦ 23

¹ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ² πράξις, εως, ἡ, deed, function. ³ θανατόω, put to death, subdue. ⁴ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁵ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁶ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁷ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁸ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ⁹ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁰ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ¹¹ συνδοξάζω, glorify together with. ¹² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹³ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁴ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ¹⁵ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁷ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁸ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ¹⁹ ἐκῶν, of one's own free will, voluntarily. ²⁰ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ²¹ φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ²² ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²³ συστενάζω, lament, groan together. ²⁴ συνωδίνω, suffer agony together. ²⁵ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit.

πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,¹ υἰοθεσίαν²
 ἀπεκδεχόμενοι,³ τὴν ἀπολύτρωσιν⁴ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ ἐλπίδι 24
 ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ
 ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.³ 25

Ὡσαύτως⁵ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται⁶ ταῖς ἀσθενείαις⁷ ἡμῶν: 26
 τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ⁸ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα
 ὑπερεντυγχάνει⁹ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς¹⁰ ἀλαλήτοις:¹¹ ὁ δὲ ἐρευνῶν¹² 27
 τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα¹³ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν
 ἐντυγχάνει¹⁴ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα 28
 συνεργεῖ¹⁵ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν¹⁶ κλητοῖς¹⁷ οὖσιν. Ὅτι οὖς 29
 προέγνω,¹⁸ καὶ προώρισεν¹⁹ συμμόρφους²⁰ τῆς εἰκόνος²¹ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
 εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον²² ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς: οὖς δὲ προώρισεν, 30
 τούτους καὶ ἐκάλεσεν: καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν: οὖς
 δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε²³ 31
 τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,²⁴ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν
 αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται;²⁵ Τίς 33

¹ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ² υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ⁴ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ⁵ ὡσαύτως, likewise. ⁶ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ⁷ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁸ καθὸ, in so far as, as. ⁹ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ¹⁰ στεναγμός, οὔ, ὁ, groan, groaning. ¹¹ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ¹² ἐρευνᾶω, search diligently. ¹³ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹⁴ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁵ συνεργέω, work together. ¹⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁷ κλητός, called, summoned. ¹⁸ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁹ προορίζω, predetermine, foreordain. ²⁰ σύμμορφος, similar in form, similar. ²¹ εἰκὼν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²² πρωτότοκος, first-born. ²³ γέ, indeed, at least. ²⁴ φείδομαι, spare, abstain. ²⁵ χαρίζομαι, give freely, forgive.

ἐγκαλέσει¹ κατὰ ἐκλεκτῶν² θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων: τίς ὁ κατακρίνων;³ 34

Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ
θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει⁴ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει⁵ ἀπὸ τῆς ἀγάπης 35
τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία,⁶ ἢ διωγμός,⁷ ἢ λιμός,⁸ ἢ γυμνότης,⁹
ἢ κίνδυνος,¹⁰ ἢ μάχαιρα;¹¹ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ὑνεκέν¹² σου 36
θανατούμεθα¹³ ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.¹⁴ 37
Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν¹⁵ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38
Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε
δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα¹⁶ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα¹⁷ οὔτε βάθος¹⁸ 39
οὔτε τις κτίσις¹⁹ ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁵ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ
θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,²⁰ συμμαρτυρούσης²¹ μοι τῆς 9
συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη²² μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ 2
ἀδιάλειπτος²³ ὁδύνη²⁴ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν²⁵ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα 3
εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν²⁷ μου
κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται,²⁸ ὧν ἡ υἰοθεσία²⁹ καὶ ἡ δόξα καὶ 4
αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία³⁰ καὶ ἡ λατρεία³¹ καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ 5

¹ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ² ἐκλεκτός, chosen, elect. ³ κατακρίνω, condemn. ⁴ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ⁵ χωρίζω, separate, depart. ⁶ στενοχωρία, ας, ἢ, difficulty, distress. ⁷ διωγμός, οὔ, ὁ, persecution. ⁸ λιμός, οὔ, ὁ, hunger, famine. ⁹ γυμνότης, ητος, ἢ, nakedness, exposure. ¹⁰ κίνδυνος, ου, ὁ, danger, peril. ¹¹ μάχαιρα, ης, ἢ, sword. ¹² ὕνεκεν, for the sake of, on account of. ¹³ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁴ σφαγή, ἡς, ἢ, slaughter, sacrifice. ¹⁵ ὑπερνικάω, prevail completely. ¹⁶ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ¹⁷ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ¹⁸ βάθος, ους, τό, depth, deep. ¹⁹ κτίσις, εως, ἢ, creation, creature. ²⁰ ψεύδομαι, lie. ²¹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ²² λύπη, ης, ἢ, pain, grief. ²³ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ²⁴ ὁδύνη, ης, ἢ, pain, grief. ²⁵ εὐχομαι, pray, wish. ²⁶ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ²⁷ συγγενής, kindred, relative. ²⁸ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ²⁹ υἰοθεσία, ας, ἢ, adoption. ³⁰ νομοθεσία, ας, ἢ, legislation, law. ³¹ λατρεία, ας, ἢ, service, divine worship.

πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων, θεὸς
 εὐλογητὸς¹ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἷον² δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν³ ὁ 6
 λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι 7
 εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται ἡ
 σπέρμα. Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: 8
 ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ 9
 λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα⁴
 υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα⁵ ἐξ ἑνὸς κοίτην⁶ ἔχουσα, Ἰσαὰκ 10
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν – μήπω⁷ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι 11
 ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν⁸ πρόθεσις⁹ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ
 ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει¹⁰ 12
 τῷ ἐλάσσονι.¹¹ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ 13
 ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία¹² παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωϋσῇ 14
 λέγει, Ἐλεήσω¹³ ὃν ἂν ἐλεῶ,¹³ καὶ οἰκτερήσω¹⁴ ὃν ἂν οἰκτείρω.¹⁴ Ἄρα 16
 οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,¹⁵ ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος¹³ θεοῦ. 17
 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ¹⁶ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά¹⁷ σε, ὅπως
 ἐνδείξωμαι¹⁸ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ¹⁹ τὸ ὄνομά μου

¹ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ² οἷος, such as, of what kind. ³ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ⁴ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ⁵ Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ⁶ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁷ μήπω, not yet. ⁸ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁹ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁰ δουλεύω, serve, am a slave. ¹¹ ἐλάσσων, lesser, less. ¹² ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹³ ἐλεέω, have mercy, pity. ¹⁴ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ¹⁵ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁶ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹⁷ ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹⁸ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁹ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim.

ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ:¹ ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.² 18

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;³ Τῷ γὰρ βουλήματι⁴ αὐτοῦ τίς 19

ἀνθέστηκεν;⁵ Μενοῦνγε,⁶ ὦ⁷ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος⁸ τῷ 20

θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα⁹ τῷ πλάσαντι,¹⁰ Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ 21

οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς¹¹ τοῦ πηλοῦ,¹² ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος¹³

ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος,¹⁴ ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;¹⁵ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς 22

ἐνδείξασθαι¹⁶ τὴν ὀργήν, καὶ γνωρίσαι¹⁷ τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν

πολλῇ μακροθυμίᾳ¹⁸ σκεύη¹⁴ ὀργῆς κατηρτισμένα¹⁹ εἰς ἀπώλειαν:²⁰ καὶ 23

ἵνα γνωρίσῃ¹⁷ τὸν πλοῦτον²¹ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη¹⁴ ἐλέους,²² ἃ

προητοίμασεν²³ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, 24

ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὄσῃ²⁵ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου 25

λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ 26

τόπῳ οὗ²⁴ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ

θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας²⁵ δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς²⁶ 27

τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος²⁷ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα²⁸

σωθήσεται: λόγον γὰρ συντελῶν²⁹ καὶ συντέμνων³⁰ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι 28

λόγον συντετμημένον³⁰ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς 29

¹ ἐλεέω, have mercy, pity. ² σκληρύνω, harden. ³ μέμφομαι, find fault with, blame. ⁴ βούλημα, τος, τό, purpose, will. ⁵ ἀντίστημι, resist, oppose. ⁶ μενούνγε, on the contrary, indeed. ⁷ ὦ, Oh! omega. ⁸ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ⁹ πλάσμα, τος, τό, image, figure. ¹⁰ πλάσσω, form, mold. ¹¹ κεραμεὺς, ἑως, ὁ, potter. ¹² πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ¹³ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁴ σκεῦος, οὐς, τό, vessel, goods (plural). ¹⁵ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ¹⁶ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁷ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁸ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹⁹ καταρτίζω, mend, fit. ²⁰ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ²¹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²² ἔλεος, οὐς, ὁ, pity, mercy. ²³ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ²⁴ οὗ, where, when. ²⁵ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ²⁶ ἀριθμός, οὐ, ὁ, number, total. ²⁷ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ²⁸ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ²⁹ συντελέω, complete, accomplish. ³⁰ συντέμνω, cut short, shorten.

προεΐρηκεν¹ Ἡσαΐας,² Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ³ ἐγκατέλιπεν⁴ ἡμῖν
σπέρμα, ὡς Σόδομα⁵ ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα⁶ ἂν ὠμοιώθημεν.⁷

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν⁸ 30
δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως: Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον 31
δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.⁹ Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ 32
πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου: προσέκοψαν¹⁰ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ
προσκόμματος,¹¹ καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον 33
προσκόμματος¹¹ καὶ πέτραν¹² σκανδάλου:¹³ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'
αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.¹⁴

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία¹⁵ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις¹⁶ ἡ πρὸς τὸν θεὸν 10
ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστίν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον¹⁷ 2
θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.¹⁸ Ἀγνοοῦντες¹⁹ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ 3
δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ
δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς 4
δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν 5
δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν
αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ 6

¹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ σαβαώθ, hosts, armies. ⁴ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ⁵ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ⁶ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ⁷ ὁμοιῶ, make like, liken. ⁸ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ⁹ φθάνω, come before another, anticipate. ¹⁰ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹¹ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹² πέτρα, ας, ἡ, rock. ¹³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹⁵ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ¹⁶ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ¹⁷ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁸ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware.

καρδιά σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν
καταγαγεῖν¹ — ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;² — τοῦτ' ἔστιν 7
χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.³ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, 8
ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς
πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς⁴ ἐν τῷ στόματί σου κύριον 9
Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδιά γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ 10
ὁμολογεῖται⁴ εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'
αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.⁵ Οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή⁶ Ἰουδαίου τε καὶ 12
Ἑλλήνος:⁷ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν⁸ εἰς πάντας τοὺς
ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου 13
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ 14
πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος
; Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς 15
ὡραῖοι⁹ οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων
τὰ ἀγαθὰ.

¹ κατάγω, bring down, lead down. ² ἄβυσσος, ου, ἢ, bottomless, incomprehensible depth. ³ ἀνάγω, lead up, restore. ⁴ ὁμολογέω, confess, profess. ⁵ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁶ διαστολή, ἡς, ἢ, difference, distinction. ⁷ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ⁸ πλουτέω, be rich, become rich. ⁹ ὡραῖος, beautiful, fair.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν¹ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας² γὰρ λέγει, Κύριε, τίς 16
 ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ³ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,³ ἡ δὲ ἀκοή³ διὰ 17
 ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενούνγε:⁴ Εἰς πᾶσαν 18
 τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος⁵ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα⁶ τῆς οἰκουμένης⁷
 τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς 19
 λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω⁸ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ ἔθνη ἀσυνέτω⁹
 παροργιῶ¹⁰ ὑμᾶς. Ἡσαΐας² δὲ ἀποτολμᾷ¹¹ καὶ λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμέ 20
 μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς¹² ἐγενόμην τοῖς ἐμέ μὴ ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ τὸν 21
 Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα¹³ τὰς χεῖράς μου πρὸς
 λαὸν ἀπειθοῦντα¹⁴ καὶ ἀντιλέγοντα.¹⁵

Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο¹⁶ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ 11
 Ἰσραηλίτης¹⁷ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.¹⁸ Οὐκ 2
 ἀπώσατο¹⁶ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹⁹ Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ
 τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει²⁰ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, 3
 Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήρια²¹ σου
 κατέσκαψαν:²² καὶ γὰρ ὑπελείφθην²³ μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. 4
 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;²⁴ Κατέλιπον²⁵ ἐμαυτῷ

¹ ὑπακούω, obey, listen. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁴ μενούγγε, on the contrary, indeed. ⁵ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ⁶ πέρασ, ατος, τό, limit, end. ⁷ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ⁸ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁰ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ¹¹ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ¹² ἐμφανῆς, visible, manifest. ¹³ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ¹⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁵ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹⁶ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ¹⁷ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁸ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹⁹ προγινώσκω, know beforehand. ²⁰ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ²¹ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ²² κατασκάπτω, tear down, demolish. ²³ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ²⁴ χρηματισμός, οὔ, ὁ, divine response, oracle. ²⁵ καταλείπω, leave, leave behind.

ἑπτακισχιλίου¹ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν² γόνυ³ τῇ Βάαλ.⁴ Οὕτως 5
 οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα⁵ κατ' ἐκλογὴν⁶ χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ 6
 χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων: ἐπεὶ⁷ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ
 ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις: ἐπεὶ⁷ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ 7
 ἐπιζητεῖ⁸ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,⁹ ἡ δὲ ἐκλογὴ⁶ ἐπέτυχεν,⁹ οἱ δὲ
 λοιποὶ ἐπωρώθησαν:¹⁰ καθὼς γέγραπται, Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα 8
 κατανύξεως,¹¹ ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως
 τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα¹² αὐτῶν εἰς 9
 παγίδα¹³ καὶ εἰς θήραν,¹⁴ καὶ εἰς σκάνδαλον,¹⁵ καὶ εἰς ἀνταπόδομα¹⁶
 αὐτοῖς: σκοτισθήτωσαν¹⁷ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν 10
 νῶτον¹⁸ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.¹⁹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν²⁰ ἵνα 11
 πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι²¹ ἡ σωτηρία τοῖς
 ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι²² αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα²¹ αὐτῶν 12
 πλοῦτος²³ κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα²⁴ αὐτῶν πλοῦτος²³ ἔθνων, πόσῳ²⁵
 μᾶλλον τὸ πλήρωμα²⁶ αὐτῶν;

¹ ἑπτακισχιλιοι, seven thousand, 7000. ² κάμπτω, bend, bow. ³ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁴ Βάαλ, ὁ, Baal. ⁵ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ⁶ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁷ ἐπεὶ, when, since. ⁸ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁹ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁰ παρώω, harden, render callous. ¹¹ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ¹² τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹³ παγίς, ἰδος, ἡ, trap, snare. ¹⁴ θήρα, ας, ἡ, net, trap. ¹⁵ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁶ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ¹⁷ σκοτίζω, darken. ¹⁸ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ¹⁹ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ²⁰ πταίω, cause to stumble, stumble. ²¹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²² παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ²³ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁴ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ²⁵ πόσος, how many? how great? ²⁶ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment.

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν 13
 διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω¹ μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω 14
 τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή² αὐτῶν καταλλαγή³ κόσμου, τίς ἡ 15
 πρόσληψις,⁴ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή⁵ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:⁶ 16
 καὶ εἰ ἡ ῥίζα⁷ ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.⁸ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων⁸ 17
 ἐξεκλάσθησαν,⁹ σὺ δὲ ἀγριέλαιος¹⁰ ὢν ἐνεκεντρίσθης¹¹ ἐν αὐτοῖς, καὶ
 συγκοινωνὸς¹² τῆς ῥίζης⁷ καὶ τῆς πιότητος¹³ τῆς ἐλαίας¹⁴ ἐγένου, μὴ 18
 κατακαυχῶ¹⁵ τῶν κλάδων:⁸ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,¹⁵ οὐ σὺ τὴν ῥίζαν⁷
 βαστάζεις,¹⁶ ἀλλ' ἡ ῥίζα⁷ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν⁹ κλάδοι,⁸ ἵνα 19
 ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.¹¹ Καλῶς: τῇ ἀπιστίᾳ¹⁷ ἐξεκλάσθησαν,⁹ σὺ δὲ τῇ 20
 πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,¹⁸ ἀλλὰ φοβοῦ: εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν 21
 κατὰ φύσιν¹⁹ κλάδων⁸ οὐκ ἐφείσατο,²⁰ μήπως²¹ οὐδέ σου φείσεται.²⁰ Ἴδε 22
 οὖν χρηστότητα²² καὶ ἀποτομίαν²³ θεοῦ: ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας,
 ἀποτομίαν:²³ ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,²² ἐὰν ἐπιμείνης²⁴ τῇ χρηστότητι:²²
 ἐπεὶ²⁵ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.²⁶ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν²⁴ τῇ 23
 ἀπιστίᾳ,¹⁷ ἐγκεντρισθήσονται:¹¹ δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν
 ἐγκεντρίσαι¹¹ αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν¹⁹ ἐξεκόπης²⁶ 24
 ἀγριελαίου,¹⁰ καὶ παρὰ φύσιν¹⁹ ἐνεκεντρίσθης¹¹ εἰς καλλιέλαιον,²⁷ πόσῳ²⁸

¹ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ² ἀποβολή, ἡς, ἡ, rejection, loss. ³ καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ⁴ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ⁵ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁶ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ⁷ ῥίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ⁸ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ⁹ ἐκκλάω, break off. ¹⁰ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹¹ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹² συγκοινωνός, ου, ὁ, partaker, participant. ¹³ πιότης, ητος, ἡ, fatness. ¹⁴ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁵ κατακαυχᾶμαι, exult over, triumph over. ¹⁶ βαστάζω, bear, carry. ¹⁷ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁸ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ¹⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁰ φείδομαι, spare, abstain. ²¹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²² χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²³ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ²⁴ ἐπιμένω, continue, remain. ²⁵ ἐπεὶ, when, since. ²⁶ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ²⁷ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ²⁸ πόσος, how many? how great?

μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν,¹ ἐγκεντρίσθησονται² τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;³

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,⁴ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον⁵ τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτε 25

παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,⁶ ὅτι πώρως⁷ ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν,

ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα⁸ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ 26

σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, Ὡς⁹ ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,¹⁰ καὶ

ἀποστρέψει¹¹ ἀσεβείας¹² ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ 27

διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι¹³ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ 28

εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,¹⁴ ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς

πατέρας. Ἀμεταμέλητα¹⁵ γὰρ τὰ χαρίσματα¹⁶ καὶ ἡ κλήσις¹⁷ τοῦ θεοῦ. 29

Ὡςπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε¹⁸ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε¹⁹ τῇ

τούτων ἀπειθείᾳ:²⁰ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,¹⁸ τῷ ὑμετέρῳ²¹ ἐλέει 31

ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν:¹⁹ συνέκλεισεν²³ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς 32

ἀπειθειαν,²⁰ ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.¹⁹

Ὡς²⁴ βάθος²⁵ πλούτου²⁶ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως²⁷ θεοῦ. Ὡς ἀνεξερευνήτα²⁸ 33

τὰ κρίματα²⁹ αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι³⁰ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω 34

νοῦν³¹ κυρίου; Ἥ τίς σύμβουλος³² αὐτοῦ ἐγένετο; Ἥ τίς προέδωκεν³³ 35

¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ² ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ³ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ⁴ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁵ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ⁶ φρόνιμος, prudent, wise. ⁷ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ⁸ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁹ ἤκω, have come, am present. ¹⁰ ῥύομαι, rescue, save. ¹¹ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹² ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹³ ἀφαιρέω, take away, smite off. ¹⁴ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹⁵ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ¹⁶ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁷ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹⁸ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁹ ἐλέω, have mercy, pity. ²⁰ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ²¹ ὑμέτερος, your. ²² ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²³ συγκλείω, shut, enclose. ²⁴ ὦ, Oh! omega. ²⁵ βάθος, ους, τό, depth, deep. ²⁶ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁷ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ²⁸ ἀνεξερευνήτος, that cannot be searched into. ²⁹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³⁰ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ³¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ³² σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ³³ προδίδωμι, give in advance, give first.

αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται¹ αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς 36
αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν² τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι 12

τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν³ ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον⁴ τῷ θεῷ, τὴν
λογικὴν⁵ λατρείαν⁶ ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι⁷ τῷ αἰῶνι τούτῳ, 2
ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι⁸ τῇ ἀνακαινώσει⁹ τοῦ νοῦς¹⁰ ὑμῶν, εἰς τὸ
δοκιμάζειν¹¹ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον⁴ καὶ
τέλειον.¹²

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ 3

ὑπερφρονεῖν¹³ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,¹⁴ ἀλλὰ φρονεῖν¹⁴ εἰς τὸ σωφρονεῖν,¹⁵
ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν¹⁶ μέτρον¹⁷ πίστεως. Καθάπερ¹⁸ γὰρ ἐν ἐνὶ 4
σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
πράξιν:¹⁹ οὕτως²⁰ οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς 5
ἀλλήλων μέλη. Ἐχοντες δὲ χαρίσματα²¹ κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν 6
ἡμῖν διάφορα,²² εἴτε προφητεῖαν,²³ κατὰ τὴν ἀναλογίαν²⁴ τῆς πίστεως: 7
εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ: εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ:²⁵ εἴτε 8
ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει:²⁶ ὁ μεταδιδούς,²⁷ ἐν ἀπλότητι:²⁸ ὁ

¹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ² οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ³ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ⁴ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁵ λογικός, thoughtful, reasonable. ⁶ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁷ συσχηματίζω, conform to. ⁸ μεταμορφόω, change the form, transform. ⁹ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ¹⁰ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² τέλειος, complete, perfect. ¹³ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ¹⁴ φρονέω, think, judge. ¹⁵ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ¹⁶ μερίζω, divide, part. ¹⁷ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ¹⁸ καθάπερ, even as, just as. ¹⁹ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ²⁰ οὕτως, thus, so. ²¹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²² διάφορος, various, different. ²³ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ²⁴ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ²⁵ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²⁶ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ²⁷ μεταδίδωμι, give a share of, share. ²⁸ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity.

προϊστάμενος,¹ ἐν σπουδῇ·² ὁ ἐλεῶν,³ ἐν ἰλαρότητι.⁴ Ἡ ἀγάπη 9
 ἀνυπόκριτος.⁵ Ἀποστυγούντες⁶ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι⁷ τῷ ἀγαθῷ. 10
 Τῇ φιλαδελφίᾳ⁸ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι·⁹ τῇ τιμῇ ἀλλήλους
 προηγούμενοι·¹⁰ τῇ σπουδῇ² μὴ ὀκνηροί·¹¹ τῷ πνεύματι ζέοντες·¹² τῷ 11
 κυρίῳ δουλεύοντες·¹³ τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες·¹⁴ τῇ 12
 προσευχῇ προσκαρτεροῦντες·¹⁵ ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες·¹⁶ 13
 τὴν φιλοξενίαν¹⁷ διώκοντες. Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, 14
 καὶ μὴ καταρᾶσθε.¹⁸ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ 15
 κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες.¹⁹ Μὴ τὰ ὑψηλὰ²⁰ 16
 φρονοῦντες,¹⁹ ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς²¹ συναπαγόμενοι.²² Μὴ γίνεσθε
 φρόνιμοι²³ παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ²⁴ κακοῦ ἀποδιδόντες. 17
 Προνοούμενοι²⁵ καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ 18
 ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.²⁶ Μὴ ἑαυτοὺς 19
 ἐκδικοῦντες,²⁷ ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ,
 Ἐμοὶ ἐκδίκησις,²⁸ ἐγὼ ἀνταποδώσω,²⁹ λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ³⁰ ὁ 20
 ἐχθρὸς σου, ψώμιζε³¹ αὐτόν· ἐὰν διψᾷ,³² πότιζε³³ αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν,
 ἄνθρακας³⁴ πυρὸς σωρεύσεις³⁵ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ³⁶ ὑπὸ 21

¹ προϊστημι, rule. ² σπουδή, ἥς, ἡ, haste, diligence. ³ ἐλεέω, have mercy, pity. ⁴ ἰλαρότης, ἡτος, ἡ, cheerfulness, gladness. ⁵ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ⁶ ἀποστυγέω, hate strongly, abhor. ⁷ κολλᾶω, glue, cleave. ⁸ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ⁹ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ¹⁰ προηγέομαι, go before, consider better. ¹¹ ὀκνηρός, lazy, idle. ¹² ζέω, be fervent, be hot. ¹³ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁴ ὑπομένω, tarry, endure. ¹⁵ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁶ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁷ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ¹⁸ καταράομαι, curse. ¹⁹ φρονέω, think, judge. ²⁰ ὑψηλός, high, lofty. ²¹ ταπεινός, humble, downcast. ²² συναπάγω, lead away with, condescend to. ²³ φρόνιμος, prudent, wise. ²⁴ ἀντί, instead of, in place of. ²⁵ προνοέω, provide for, have regard for. ²⁶ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ²⁷ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ²⁸ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ²⁹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ³⁰ πεινάω, hunger, am hungry. ³¹ ψωμίζω, feed with morsels, feed. ³² διψάω, thirst, thirst for. ³³ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ³⁴ ἄνθραξ, ακος, ὁ, charcoal, coals. ³⁵ σωρεύω, heap up, weigh down with. ³⁶ νικάω, overcome, conquer.

τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹ ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις² ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία **13**

εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι³ εἰσίν. **2**

Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος⁴ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ⁵ ἀνθέστηκεν:⁶

οἱ δὲ ἀνθεστηκότες⁶ ἑαυτοῖς κρίμα⁷ λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ **3**

εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ

φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον⁸ ἐξ αὐτῆς: **4**

θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς,

φοβοῦ: οὐ γὰρ εἰκῇ⁹ τὴν μάχαιραν¹⁰ φορεῖ:¹¹ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν,

ἐκδικος¹² εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη¹³ **5**

ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. **6**

Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους¹⁴ τελεῖτε:¹⁵ λειτουργοὶ¹⁶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς

αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.¹⁷ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς:¹⁸ τῷ **7**

τὸν φόρον¹⁴ τὸν φόρον: τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος: τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον:

τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

¹ νικάω, overcome, conquer. ² ὑπερέχω, rise above, surpass. ³ τάσσω, arrange, appoint. ⁴ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ⁵ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ⁶ ἀνθίστημι, resist, oppose. ⁷ κρίμα, ὅς, τό, judgment, verdict. ⁸ ἔπαινος, οὐ, ὁ, praise, commendation. ⁹ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹⁰ μάχαιρα, ἡς, ἡ, sword. ¹¹ φορέω, wear, bear. ¹² ἐκδικος, οὐ, ὁ, avenging, punishing. ¹³ ἀνάγκη, ἡς, ἡ, necessity, distress. ¹⁴ φόρος, οὐ, ὁ, tribute, tax. ¹⁵ τελέω, finish, fulfill. ¹⁶ λειτουργός, οὐ, ὁ, minister, servant. ¹⁷ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁸ ὀφειλή, ἡς, ἡ, debt, duty.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν 8
 ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,¹ οὐ φονεύσεις,² οὐ 9
 κλέψεις,³ οὐκ ἐπιθυμήσεις,⁴ καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ
 ἀνακεφαλαιοῦται,⁵ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον⁶ σου ὡς σεαυτόν. Ἡ 10
 ἀγάπη τῷ πλησίον⁶ κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα⁷ οὖν νόμου ἡ
 ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου⁸ ἐγερθῆναι· νῦν 11
 γὰρ ἐγγύτερον⁹ ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νῦν προέκοψεν, 12
 ἡ δὲ ἡμέρα ἡγγικεν· ἀποθώμεθα¹¹ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκοτούς, καὶ
 ἐνδυσώμεθα¹² τὰ ὄπλα¹³ τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως¹⁴ 13
 περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις¹⁵ καὶ μέθαις,¹⁶ μὴ κοίταις¹⁷ καὶ ἀσελγείαις,¹⁸
 μὴ ἔριδι¹⁹ καὶ ζήλῳ.²⁰ Ἀλλ' ἐνδύσασθε¹² τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ 14
 τῆς σαρκὸς πρόνοιαν²¹ μὴ ποιείσθε, εἰς ἐπιθυμίαν.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,²² μὴ εἰς διακρίσεις²³ 14
 διαλογισμῶν.²⁴ Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα²⁵ 2
 ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,²⁶ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν 3
 ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.²² Σὺ τίς εἶ ὁ 4

¹ μοιχεύω, commit adultery. ² φονεύω, kill, murder. ³ κλέπτω, steal. ⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁵ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁷ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁸ ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ⁹ ἐγγύτερον, nearer. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance. ¹¹ ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ¹² ἐνδύω, put on, clothe. ¹³ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ¹⁴ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ¹⁵ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹⁶ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁷ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ¹⁸ ἀσελγεία, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ¹⁹ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ²⁰ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ²¹ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ²² προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ²³ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ²⁴ διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ²⁵ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ²⁶ ἐξουθενέω, despise, ignore.

κρίνων ἀλλότριον¹ οἰκέτην;² Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει³ ἢ πίπτει.

Σταθήσεται δέ: δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὅς μὲν κρίνει 5

ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ

νοῖ⁴ πληροφορεῖσθω.⁵ Ὁ φρονῶν⁶ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ:⁶ καὶ ὁ μὴ 6

φρονῶν⁶ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.⁶ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει,

εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ

εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ 7

ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν: ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, 8

τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν: ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ

κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ 9

ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.⁷ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν 10

ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς⁸ τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ

παραστησόμεθα τῷ βήματι⁹ τοῦ χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, 11

λέγει κύριος: ὅτι ἐμοὶ κάμψει¹⁰ πᾶν γόνυ,¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα

ἐξομολογήσεται¹² τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον 12

δώσει τῷ θεῷ.

¹ ἀλλότριος, strange, foreign. ² οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ³ στήκω, stand, stand fast. ⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁵ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ⁶ φρονέω, think, judge. ⁷ κυριεύω, be lord over, rule. ⁸ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁹ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ¹⁰ κάμπτω, bend, bow. ¹¹ γόνυ, ατος, τό, knee. ¹² ἐξομολογέω, confess, profess.

Μηκέτι¹ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ 13
 τιθέναι πρόσκομμα² τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.³ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν 14
 κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν⁴ δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν
 εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.⁴ Εἰ δὲ διὰ βρώμα⁵ ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται,⁶ οὐκέτι 15
 κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί⁵ σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ
 οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ 16
 ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις⁷ καὶ πόσις,⁸ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ
 εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων⁹ τῷ 18
 χριστῷ εὐάρεστος¹⁰ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος¹¹ τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ 19
 τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς¹² τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ 20
 ἕνεκεν¹³ βρώματος⁵ καταλύε¹⁴ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ,¹⁵
 ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος² ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ 21
 φαγεῖν κρέα,¹⁶ μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει¹⁷
 ἢ σκανδαλίζεται¹⁸ ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις· Κατὰ σεαυτὸν ἔχε 22
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.¹⁹ Ὁ δὲ 23
 διακρινόμενος,²⁰ ἐὰν φάγη, κατακέκριται,²¹ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
 ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

¹ μηκέτι, no longer. ² πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ κοινός, common, unclean. ⁵ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ⁶ λυπέω, grieve, pain. ⁷ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ⁸ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ⁹ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁰ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹¹ δόκιμος, tested, approved. ¹² οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹³ ἕνεκεν, for the sake of, on account of. ¹⁴ καταλύω, destroy, lodge. ¹⁵ καθαρός, clean, pure. ¹⁶ κρέας, τό, meat, flesh. ¹⁷ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹⁸ σκανδαλίζω, cause to stumble. ¹⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ²⁰ διακρίνω, discriminate, judge. ²¹ κατακρίνω, condemn.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα² 24

Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν³ μυστηρίου⁴ χρόνοις αἰωνίοις
σεσιγημένου,⁵ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν,⁶ κατ' 25

ἐπιταγὴν⁷ τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν⁸ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη
γνωρισθέντος,⁹ μόνῳ σοφῷ¹⁰ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς 26

αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα¹¹ τῶν ἀδυνάτων¹² 15

βαστάζειν,¹³ καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.¹⁴ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον¹⁵ 2

ἀρεσκέτω¹⁴ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.¹⁶ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ 3

ἑαυτῷ ἤρεσεν,¹⁴ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ¹⁷ τῶν

ὀνειδιζόντων¹⁸ σε ἐπέπεσον¹⁹ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προεγράφη,²⁰ εἰς τὴν 4

ἡμετέραν²¹ διδασκαλίαν²² προεγράφη,²⁰ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ

τῆς παρακλήσεως²³ τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς 5

ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως²³ δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν²⁴ ἐν

ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: ἵνα ὁμοθυμαδὸν²⁵ ἐν ἐνὶ στόματι 6

δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ 7

προσλαμβάνεσθε²⁶ ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο²⁶ ὑμᾶς,

¹ στηρίζω, establish, fix firmly. ² κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ³ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁴ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ⁵ σιγᾶω, be silent, become silent. ⁶ προφητικός, prophetic. ⁷ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ⁸ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁹ γνωρίζω, make known, declare. ¹⁰ σοφός, wise. ¹¹ ἀσθένημα, τος, τό, weakness, infirmity. ¹² ἀδύνατος, impossible, unable. ¹³ βαστάζω, bear, carry. ¹⁴ ἀρέσκω, please, serve. ¹⁵ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁶ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁷ ὀνειδισμός, οὔ, ὁ, reproach, reviling. ¹⁸ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹⁹ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ²⁰ προγράφω, write before, write previously. ²¹ ἡμέτερος, our, our own. ²² διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²³ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ²⁴ φρονέω, think, judge. ²⁵ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ²⁶ προσλαμβάνω, take to myself, welcome.

εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι 8
 περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι¹ τὰς ἐπαγγελίας τῶν
 πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους² δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, 9
 Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι³ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.⁴ 10
 Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,⁵ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, 11
 Αἰνεῖτε⁶ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε⁷ αὐτὸν πάντες οἱ
 λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας⁸ λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα⁹ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ 12
 ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς 13
 ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦειν, εἰς
 τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14
 μεστοί¹⁰ ἐστε ἀγαθωσύνης,¹¹ πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,¹²
 δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.¹³ Τολμηρότερον¹⁴ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, 15
 ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων¹⁵ ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν
 δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν¹⁶ Ἰησοῦ χριστοῦ 16
 εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα¹⁷ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ
 προσφορὰ¹⁸ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹⁹ ἡγιασμένη²⁰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17
 Ἔχω οὖν καύχησιν²¹ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ 18

¹βεβαιῶ, confirm, secure. ²ἔλεος, οὐς, ὁ, pity, mercy. ³ἐξομολογέω, confess, profess. ⁴ψάλλω, sing, sing praise. ⁵εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁶αἰνέω, praise. ⁷ἐπαινέω, praise, commend. ⁸Ἡσαΐας, οὐ, ὁ, Isaiah. ⁹ρίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹⁰μεστός, full. ¹¹ἀγαθωσύνη, ἡς, ἡ, goodness. ¹²γνώσις, εὖ, ἡ, wisdom, knowledge. ¹³νουθετέω, admonish, exhort. ¹⁴τολμηρότερον, more boldly. ¹⁵ἐπαναμιμνήσκω, remind. ¹⁶λειτουργός, οὗ, ὁ, minister, servant. ¹⁷ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ¹⁸προσφορά, ἅς, ἡ, offering, sacrifice. ¹⁹εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ²⁰ἁγιάζω, make holy, consecrate. ²¹καύχησις, εὖ, ἡ, boasting, act of boasting.

τολμήσω¹ λαλεῖν τι ὧν οὐ κατεργάσατο² χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοήν³
 ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,⁴ ἐν δυνάμει 19
 πνεύματος θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ⁵ μέχρι⁶ τοῦ
 Ἰλλυρικοῦ⁷ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ 20
 φιλοτιμούμενον⁸ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη⁹ χριστός, ἵνα μὴ
 ἐπ' ἀλλότριον¹⁰ θεμέλιον¹¹ οἰκοδομῶ: ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ 21
 ἀνηγγέλη¹² περὶ αὐτοῦ, ὄψονται: καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.¹³

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην¹⁴ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς: νυνὶ¹⁵ δὲ μηκέτι¹⁶ 22
 τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν¹⁷ τούτοις, ἐπιποθίαν¹⁸ δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν
 πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,¹⁹ 24
 ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς: ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος²⁰ θεάσασθαι²¹ ὑμᾶς,
 καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι²² ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους
 ἐμπλησθῶ.²³ Νυνὶ¹⁵ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. 25
 Εὐδόκησαν²⁴ γὰρ Μακεδονία²⁵ καὶ Ἀχαΐα²⁶ κοινωνίαν²⁷ τινὰ 26
 ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. 27
 Εὐδόκησαν²⁴ γάρ, καὶ ὀφειλέται²⁸ αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς
 αὐτῶν ἐκοινωνήσαν³⁰ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς³¹

¹ τολμάω, dare, endure. ² κατεργάζομαι, work out, produce. ³ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁴ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ⁵ κύκλος, ου, ὁ, circle. ⁶ μέχρι, until, as far as (gen). ⁷ Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum. ⁸ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ⁹ ὀνομάζω, name, give a name to. ¹⁰ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹¹ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ¹² ἀναγγέλλω, announce, report. ¹³ συνίημι, understand, consider. ¹⁴ ἐγκόπτω, impede, detain. ¹⁵ νυνί, now, already. ¹⁶ μηκέτι, no longer. ¹⁷ κλίμα, τος, τό, region, territory. ¹⁸ ἐπιποθία, ας, ἡ, longing, desire. ¹⁹ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ²⁰ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ²¹ θεάομαι, look at, behold. ²² προπέμπω, send before, send forth. ²³ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ²⁴ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ²⁵ Μακεδονία, ας, ἡ, Macedonia. ²⁶ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ²⁷ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ²⁸ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²⁹ πνευματικός, spiritual. ³⁰ κοινωνέω, have a share of, share. ³¹ σαρκικός, fleshly, carnal.

λειτουργῆσαι¹ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,² καὶ σφραγισάμενος³ 28

αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.⁴ 29

Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι⁵ εὐλογίας⁶ τοῦ
εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ 30

διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι⁷ μοι ἐν ταῖς

προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ⁸ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων⁹ 31

ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος

γένηται τοῖς ἀγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, 32

καὶ συναναπαύσωμαι¹¹ ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. 33

Ἀμήν.

Συνίστημι¹² δὲ ὑμῖν Φοίβην¹³ τὴν ἀδελφὴν¹⁴ ἡμῶν, οὓσαν διάκονον τῆς 16

ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς:¹⁵ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε¹⁶ ἐν κυρίῳ ἀξίως 2

τῶν ἀγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆζῃ¹⁸ πράγματι:¹⁹ καὶ

γὰρ αὐτὴ προστάτις²⁰ πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

¹ λειτουργέω, minister, serve. ² ἐπιτελέω, complete, perform. ³ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ⁴ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁷ συναγωνίζομαι, strive together. ⁸ ῥύομαι, rescue, save. ⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁰ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹¹ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ¹² συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹³ Φοίβη, ης, ἡ, Phoebe. ¹⁴ ἀδελφή, ης, ἡ, sister. ¹⁵ Κεγχρεαί, ὦν, ἡ, Cenchreae. ¹⁶ προσδέχομαι, receive, wait for. ¹⁷ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ¹⁸ χρῆζω, need, have need of. ¹⁹ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ²⁰ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹ καὶ Ἀκύλαν² τοὺς συνεργούς³ μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 3
 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον⁴ ὑπέθηκαν,⁵ οἷς οὐκ 4
 ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν: καὶ τὴν 5
 κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον⁶ τὸν ἀγαπητὸν 6
 μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχή⁷ τῆς Ἀχαΐας⁸ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, 6
 ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν⁹ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον¹⁰ καὶ Ἰουνίαν 7
 τοὺς συγγενεῖς¹² μου καὶ συναιχμαλώτους¹³ μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι¹⁴
 ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγονάσιν ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε 8
 Ἀμπλίαν¹⁵ τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν¹⁶ τὸν 9
 συνεργὸν³ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν¹⁷ τὸν ἀγαπητὸν μου. 10
 Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν¹⁸ τὸν δόκιμον¹⁹ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ
 τῶν Ἀριστοβούλου.²⁰ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα²¹ τὸν συγγενῆ¹² μου. 11
 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,²² τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12
 Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν²³ καὶ Τρυφῶσαν²⁴ τὰς κοπιώσας⁹ ἐν κυρίῳ.
 Ἀσπάσασθε Περσίδα²⁵ τὴν ἀγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν⁹ ἐν κυρίῳ.
 Ἀσπάσασθε Ροῦφον²⁶ τὸν ἐκλεκτὸν²⁷ ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ 13
 καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,²⁸ Φλέγοντα,²⁹ Ἑρμᾶν,³⁰ Πατρόβαν,³¹ 14
 Ἑρμῆν,³² καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον³³ καὶ 15

¹ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ² Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ³ συνεργός, οὗ, ὁ, fellow worker. ⁴ τράχηλος, οὗ, ὁ, neck. ⁵ ὑποτίθημι, lay down, make known. ⁶ Ἐπαίνετος, οὗ, ὁ, Epānetus. ⁷ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁸ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ⁹ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁰ Ἀνδρόνικος, οὗ, ὁ, Andronicus. ¹¹ Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ¹² συγγενής, kindred, relative. ¹³ συναιχμαλώτος, οὗ, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁴ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ¹⁵ Ἀμπλίας, οὗ, ὁ, Ampliatius. ¹⁶ Οὐρβανός, οὗ, ὁ, Urbanus. ¹⁷ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ¹⁸ Ἀπελλῆς, οὗ, ὁ, Apelles. ¹⁹ δόκιμος, tested, approved. ²⁰ Ἀριστόβουλος, οὗ, ὁ, Aristobulus. ²¹ Ἡρωδίων, ωνος, ὁ, Herodion. ²² Νάρκισσος, οὗ, ὁ, Narcissus. ²³ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ²⁴ Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ²⁵ Περσίς, ἰδος, ἡ, Persis. ²⁶ Ροῦφος, οὗ, ὁ, Rufus. ²⁷ ἐκλεκτός, chosen, elect. ²⁸ Ἀσύγκριτος, οὗ, ὁ, Asyncritus. ²⁹ Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ³⁰ Ἑρμάς, ᾱ, ὁ, Hermas. ³¹ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ³² Ἑρμῆς, οὗ, ὁ, Hermes. ³³ Φιλόλογος, οὗ, ὁ, Philologus.

Ἰουλίαν,¹ Νηρέα² καὶ τὴν ἀδελφὴν³ αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,⁴ καὶ τοὺς σὺν
αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι⁵ ἁγίῳ. 16
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν⁶ τοὺς τὰς διχοστασίας⁷ καὶ τὰ 17
σκάνδαλα,⁸ παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,⁹ ποιοῦντας· καὶ
ἐκκλίνετε¹⁰ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ 18
οὐ δουλεύουσιν,¹¹ ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ·¹² καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας¹³
καὶ εὐλογίας¹⁴ ἐξαπατῶσιν¹⁵ τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.¹⁶ Ἡ γὰρ ὑμῶν 19
ὑπακοή¹⁷ εἰς πάντας ἀφίκετο.¹⁸ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς
σοφοὺς¹⁹ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους²⁰ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς 20
τῆς εἰρήνης συντρίψει²¹ τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.²²

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος²³ ὁ συνεργός²⁴ μου, καὶ Λούκιος²⁵ καὶ Ἰάσων²⁶ 21
καὶ Σωσίπατρος²⁷ οἱ συγγενεῖς²⁸ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος,²⁹ ὁ 22
γράψας τὴν ἐπιστολήν,³⁰ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος³¹ ὁ ξένος³² 23
μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἑραστός³³ ὁ οἰκονόμος³⁴

¹ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ² Νηρεὺς, έως, ό, Nereus. ³ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ⁴ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ό, Olympas. ⁵ φιλήμα, τος, τό, kiss. ⁶ σκοπέω, look at, contemplate. ⁷ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ⁸ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁹ μανθάνω, learn, ascertain. ¹⁰ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹¹ δουλεύω, serve, am a slave. ¹² κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹³ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ¹⁴ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁵ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹⁶ ἀκακος, guileless, innocent. ¹⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁸ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ¹⁹ σοφός, wise. ²⁰ ἀκέραιος, unmixed, pure. ²¹ συντρίβω, break in pieces, crush. ²² τάχος, ους, τό, speed, quickness. ²³ Τιμόθεος, ου, ό, Timothy. ²⁴ συνεργός, ου, ό, fellow worker. ²⁵ Λούκιος, ου, ό, Lucius. ²⁶ Ἰάσων, ονος, ό, Jason. ²⁷ Σωσίπατρος, ου, ό, Sosipater. ²⁸ συγγενής, kindred, relative. ²⁹ Τέρτιος, ου, ό, Tertius. ³⁰ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ³¹ Γάϊος, ου, ό, Gaius. ³² ξένος, strange, stranger. ³³ Ἑραστός, ου, ό, Erastus. ³⁴ οἰκονόμος, ου, ό, manager, steward.

τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος¹ ὁ ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 24
χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.